

УДК 342.95+343.224.1

О.Л. ЧЕРНЕЦЬКИЙ

Харківський національний університет внутрішніх справ

КЛАСИФІКАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ,
ЯКІ ВЧИНЯЮТЬСЯ НЕПОВНОЛІТНІМИ¹

Проаналізовано склад адміністративних правопорушень, які найбільш часто чиняться неповнолітніми, зокрема, сформульоване поняття адміністративного правопорушення, надано класифікацію й характеристику складу адміністративних правопорушень, а також конкретні пропозиції щодо внесення змін та доповнень до чинного законодавства.

Адміністративні правопорушення є одними з найбільш розповсюджених видів правопорушень серед неповнолітніх. Питання класифікації адміністративних правопорушень, які вчиняються неповнолітніми, фрагментарно були розглянуті в наукових працях О.Б. Андрєєвої, І.Л. Бородіна, Ю.П. Битяка, І.П. Голосніченка, Є.В. Додіна, Я.М. Квітки, Р.А. Калюжного, В.К. Колпакова, С.П. Котелайчука, М.П. Легельського, О.І. Остапенка, С.Г. Поволоцької та інших авторів. Отже, існує об'єктивна потреба наукового пошуку у цьому напрямку, що, у свою чергу, підкреслює актуальність обраної тематики статті, метою якої є удосконалення правового регулювання адміністративної відповідальності неповнолітніх. Завданням роботи є визначення сутності та ознак адміністративних правопорушень, які вчиняються неповнолітніми; її новизна визначається сформульованим поняттям адміністративного правопорушення; класифікацією адміністративних правопорушень, які найбільш часто скоюються неповнолітніми; характеристикою складу таких правопорушень, як "розливання спиртних напоїв у громадських місцях і поява в громадських місцях у п'яному вигляді" та "дрібне хуліганство"; конкретними пропозиціями щодо внесення змін та доповнень до чинного законодавства із зазначених питань.

Відразу ж зауважимо, що, на відміну від адміністративної відповідальності, поняття адміністративного правопорушення (проступку) дістало законодавче визначення, зокрема під ним в ст.9 КпАП розуміється протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність [1].

Беручи до уваги те, що у ст.9 КпАП одночасно вживаються і отожднюють два терміни "адміністративне правопорушення" і "адміністративний проступок", зокрема останній поміщений у дужках, вважаємо ці категорії синонімами, які означають одне і теж саме. Законодавець, таким чином, урівняв поняття проступку і правопорушення як підстав для застосування адміністративної відповідальності. Хоча раніше вважалося, що адміністративні правопорушення посягають на юридичні норми і відносини в організаційно-управлінській діяльності, а адміністративний проступок - на загальнообов'язкові правила, за порушення (невиконання) яких настає адміністративна відповідальність. Поняття адміністративного правопору-

шення, таким чином, пов'язувалося з поняттям відповідальності в державному управлінні, а це дозволило зробити висновок про те, що правопорушення будь-якого виду (злочин, дисциплінарний або адміністративний проступок) є адміністративним, а не якимось іншим, і тягне адміністративну, а не кримінальну, дисциплінарну, цивільно-правову та іншу відповідальність [2, с.10].

Крім того, на нашу думку, у сформульованому в ст.9 КпАП понятті адміністративного правопорушення недоречним є перерахування об'єктів адміністративно-правової охорони, тому що приведений перелік є неповним. Наприклад, неясно чому законодавець одним із об'єктів називає громадський порядок, а громадську безпеку не згадує? Теж саме стосується й інших об'єктів, які перераховані в особливій частині КпАП. В науковій літературі висловлювалась думка, що такі об'єкти, як "права і свободи громадян, власність, громадський порядок, які названо в нинішньому КпАП, повинні залишитися також і в майбутньому. А от що стосується державного порядку і встановленого порядку управління, то думається, що це поняття подібні і однорідні і залишити треба одне із них, причому краще - державний порядок, оскільки в чинному КпАП до правопорушень, які посягають на встановлений порядок управління, віднесено, наприклад, прояв неповаги до суду, невжиття заходів щодо протесту, припису чи подання прокурора тощо, хоча такі відносини не належать до управлінських" [3, с.15]. Більш того, як відомо, відповідальність за вчинення адміністративних правопорушень передбачена й іншими, крім КпАП, законодавчими актами.

Звідси пропонуємо визначити *адміністративне правопорушення* як протиправну, винну (умисну або необережну) дію чи бездіяльність, яка посягає на охоронювані адміністративно-правовими нормами об'єкти і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.

Діяння, які визнаються адміністративними правопорушеннями, перераховано в особливій частині розділу другого КпАП та в деяких інших нормативних актах. Ми свідомо використали словосполучення "інших нормативних актах", тому що сьогодні, незважаючи на те, що у п.22 ст.92 Конституції України зазначено, що діяння, які є адміністративними правопорушеннями, та відповідальність за них визначаються виключно законами України [4], відповідальність за адміністративні правопорушення передбачається і цілою низкою підзаконних актів. Крім того, про встановлення адміністративної відповідальності лише законами України говориться в ст.9 КпАП [1]. Звідси необхідним є закріплення положень підзаконних норматив-

¹ Первинна рекомендація з напрямку досліджень: канд. юрид. наук Музичук О.М. (ХНУВС).

них актів, які передбачають адміністративну відповідальність відповідними законами (законодавчими актами), або поміщення їх до особливої частини КпАП.

В науковій літературі склад адміністративного правопорушення визначається як "сукупність встановлених законом об'єктивних і суб'єктивних ознак, які характеризують діяння як адміністративне правопорушення (проступок)" [3, с.18; 5, с.163]. На нашу думку, склади конкретних адміністративних правопорушень виконують такі функції: 1) встановлюють юридичні підстави адміністративної відповідальності; 2) передбачають можливість застосування заходів адміністративного впливу; 3) забезпечують однакове застосування закону, правильну кваліфікацію проступків; 4) гарантують від необґрунтованого притягнення осіб до адміністративної відповідальності; 5) обмежують відповідальність рамками скоєного.

До складу адміністративного правопорушення належать ознаки, які характеризують об'єкт, об'єктивну і суб'єктивну сторони та суб'єкта правопорушення. Сутність ознак (елементів) адміністративного правопорушення досить детально досліджена в науковій літературі [2; 3; 5; 6], а тому немає ніякої потреби в їх характеристиці.

Тепер розглянемо питання щодо класифікації адміністративних правопорушень, які вчиняються неповнолітніми. Як вірно, на нашу думку, зазначає Ю.О. Тихомиров, "за допомогою класифікації можна на підставі суттєвих ознак явищ визначити і встановити їх загальні та специфічні риси, зв'язки та відмінності, найбільш повно відобразити взаємодію і своєрідні переходи одного виду в інший" [7, с.42]. У науковій літературі застосовуються різні критерії класифікації адміністративних правопорушень [8, с.95-97; 9, с.54-58; 10, с.43-49]. Так, Д.М. Бахрах вказує, що "для поділу всієї сукупності адміністративних правопорушень використано родовий об'єкт посягання і галузь діяльності" [11, с.49]. О.І. Миколенко, з-поміж критеріїв, за якими можна класифікувати адміністративні правопорушення, обирає такі: залежно від родового об'єкта правопорушення; залежно від форми вини; залежно від об'єктивної сторони складу адміністративного правопорушення; залежно від ступеня суспільної небезпеки [10, с.43-49].

На нашу думку, адміністративні правопорушення, які вчинюються неповнолітніми, можна класифікувати за такими критеріями:

1. Залежно від об'єкту посягання: адміністративні правопорушення, що посягають на власність; адміністративні правопорушення на транспорті, в галузі шляхового господарства і зв'язку; адміністративні правопорушення в галузі житлових прав громадян, житлово-комунального господарства та благоустрою; адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку; адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління та ін.

2. За наслідками: правопорушення з матеріальним складом; адміністративні правопорушення з формальним складом. Адміністративні правопорушення з матеріальним складом - це такі правопорушення, для об'єктивної сторони яких закон вимагає встановлення не тільки діяння, але і шкідливих наслідків. Адміністративні правопорушення з формальним складом - це такі правопорушення, для об'єктивної сторони яких закон вимагає встановлення лише діяння. Шкідливі наслідки в цих правопору-

шеннях хоча і можуть наставати, але вони лежать за межами складу правопорушення.

3. За способом здійснення: тривале правопорушення; продовжуване правопорушення. Тривале правопорушення пов'язане з довгостроковим і безперервним невиконанням обов'язків, що передбачені в нормах права (наприклад, проживання без реєстрації, порушення правил військового обліку тощо). Продовжуване адміністративне правопорушення - це ряд ідентичних проступків, які вчинюються неодноразово, однак із загальною метою, формою вини, тими ж суб'єктами, засобами дій, і у своїй сукупності складають єдине правопорушення.

4. За формою вини як психічного ставлення особи до вчиненого нею суспільно шкідливого діяння і його наслідків: правопорушення вчинене з умислом; правопорушення вчинене з необережності. Поняття цих форм вини розкривається в ст.ст.10 і 11 КпАП [1].

5. За можливістю застосування заходів впливу чи адміністративних стягнень: правопорушення, за які застосовуються лише заходи впливу, передбачені ст.24-1 КпАП; правопорушення, за які можуть застосовуватись або заходи впливу, або адміністративні стягнення (ст.ст.44, 51, 121-127, частинами першою і другою статті 130, статтями 173, 174, 185, 190-195 КпАП), що є правом судді; правопорушення, за яке застосовується лише адміністративне стягнення (ст.185).

6. За поширеністю (розповсюдженістю): 1) незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах (ст.44); 2) дрібне розкрадання (ст.51); 3) порушення правил користування засобами автомобільного транспорту та електротранспорту (ст.119); 4) порушення правил дорожнього руху пішоходами, велосипедистами, водіями та іншими особами (ст.127); 5) безквитковий проїзд (ст.135); 6) пошкодження шляхів, залізничних переїздів, інших шляхових споруд та технічних засобів регулювання дорожнього руху, створення перешкод для руху та невжиття необхідних заходів для їх усунення (ст.139); 7) пошкодження таксофонів (ст.148); 8) знищення або пошкодження зелених насаджень або інших об'єктів озеленення населених пунктів (ст.153); 9) дрібне хуліганство (ст.173); 10) стрільба з вогнепальної, холодної металевий чи пневматичної зброї в населених пунктах і в невідведених для цього місцях або з порушенням встановленого порядку (ст.174); 11) розпивання спиртних напоїв у громадських місцях і поява в громадських місцях у п'яному вигляді (178); 12) порушення вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів щодо захисту населення від шкідливого впливу шуму чи правил додержання тиші в населених пунктах і громадських місцях (ст.182); 13) завідомо неправдивий виклик спеціальних служб (ст.183); 14) злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі працівника міліції, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця (ст.185).

Аналіз адміністративної практики надав змогу зробити висновок, що найбільш поширеними серед неповнолітніх є адміністративні правопорушення, передбачені ст.178 КпАП України (розпивання спиртних напоїв у громадських місцях і поява в громадських місцях у п'яному вигляді), а також ст.173 КпАП України (дрібне хуліганство).

Отже, проаналізуємо склад цих правопорушень більш детально. Так, одним із найбільш розповсюджених серед виділених нами правопорушень, які вчиняються неповнолітніми є *дрібне хуліганство*, відповідальність за яке передбачена *ст.173 КнАП*.

Об'єктом цього правопорушення є громадський порядок, під яким в науковій літературі розуміється "сукупність встановлених у державі правил поведінки у громадських місцях, які регулюються правовими, моральними та іншими соціальними нормами" [5, с.474].

Відмінною особливістю дрібного хуліганства від хуліганства, що карається в кримінальному порядку, є те, що воно не має характеру грубого порушення громадського порядку, яке спричиняє суттєву шкоду суспільним відносинам, правовим та законним інтересам громадян. Дрібне хуліганство треба відрізнити від таких схожих дій, як самоправство, приниження гідності, нанесення побоїв, або інших проступків, які тягнуть за собою адміністративну відповідальність (поява у нетверезому стані у громадських місцях, порушення правил руху та ін.).

Об'єктивну сторону цього правопорушення утворюють: 1) нецензурна лайка; 2) образливе чіпляння до громадян та інші подібні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян.

Найбільш розповсюдженою формою дрібного хуліганства є нецензурна лайка у громадських місцях, під якою в науковій літературі розуміється: 1) "найбільш цинічні лайки, що належать, як правило, до сфери статевої відносин" [12, с.31]; 2) "непристойні висловлювання, один із найогидніших різновидів словесної брутальності" [13, с.20]; 3) "одна з грубих форм неповаги до громадської моральності" [14, с.59].

Іншою формою даного правопорушення є образливе чіпляння до громадян. Як зазначається в літературі, "чіпляння – це докучлива поведінка, пов'язана з образливими діями, що зневажають честь і гідність людини та утискають будь-чию волю, причому у грубій розв'язній манері" [13, с.21]. На нашу думку, це може бути: хапання за одяг, насильницьке утримання за руки, демонстративне зривання головного убору, вимога дати цигарку або пускання в обличчя диму від неї, непристойна пропозиція дівчині та інші подібні дії. Для всіх цих випадків характерним є ігнорування волі та бажання оточуючих, прагнення нав'язати свою волю, а точніше свавілля.

У цій статті відсутній вичерпний перелік протиправних дій, які можна кваліфікувати як дрібне хуліганство. Це не випадково, оскільки конкретні прояви даного правопорушення надзвичайно різноманітні. Таке розмаїття законодавець визначив терміном "інші подібні дії". В науковій літературі до цих дій, як правило, відносять: насильницьке вторгнення в громадські місця всупереч заборони певних осіб, які слідкують за порядком; безпідставне порушення спокою громадян телефонними дзвінками, лихослів'я по телефону; співання непристойних пісень; вигуки, свист під час демонстрації кінофільмів; гвалт, крики з хуліганських мотивів біля вікон громадян у нічний час; справляння природних потреб у не відведених для цього місцях; поява у громадському місці в оголеному вигляді; самовільна без потреби зупинка комунального транспорту; нанесення непристойних малюнків на тротуари, стіни, паркани, двері чи вчинення написів нецензурного змісту;

неправдиве повідомлення про смерть родичів, знайомих, якщо це не потягло тяжких наслідків; грубе порушення черг, яке супроводжується ображенням громадян та проявом неповаги до них; знищення або пошкодження з хуліганських мотивів якого-небудь майна у незначних розмірах; зривання афіш, плакатів, газет, об'яв зі стендів; умисна (з бешкетництва) швидка їзда на автомобілях та мотоциклах по калюжах поблизу тротуарів, зупинок, інших місць скучення людей тощо.

Дрібне хуліганство може здійснюватись в будь-якій сфері громадського життя: у побуті, на роботі; у будь-якому місці, де знаходяться люди (громадське місце): у квартирі, на вулиці, в установі, на підприємстві, у транспорті і т. ін. Дрібне хуліганство буде мати місце й у тому випадку, якщо особа зробила нецензурні або непристойні написи під час відсутності людей або демонстративно порушує своїми діями спокій громадян у нічний час.

Суб'єктивна сторона цього правопорушення виявляється у формі умислу. Особа усвідомлює, що її дії протиправні, вона передбачає, що в результаті їх здійснення будуть порушені суспільний порядок і спокій громадян і бажає цього. Елементом суб'єктивної сторони дрібного хуліганства є також мотив задоволення індивідуальних потреб, самоствердження шляхом ігнорування достоїнства інших людей.

Слід зазначити, що цей адміністративний проступок, на думку переважної більшості вчених, є одним із самих небезпечних адміністративних правопорушень, які вчинюються неповнолітніми, що обґрунтовується таким: 1) дрібне хуліганство є одним із найбільш поширених правопорушень серед неповнолітніх; 2) у кримінологічній теорії дрібне хуліганство розглядається як "початкова школа" злочинності, особливо насильницької [15; 16]; 3) дрібне хуліганство є засобом виявлення особою явної неповаги до оточуючих та суспільства в цілому; 4) дрібне хуліганство – це нехтування моральними засадами суспільства, правилами співжиття, егоїзм, цинізм жорстокість тощо.

Суб'єктом адміністративної відповідальності за дрібне хуліганство є фізична осудна особа, що на момент скоєння правопорушення досягла 16-річного віку.

До найбільш розповсюджених правопорушень серед неповнолітніх відноситься, такі як *розпивання спиртних напоїв у громадських місцях і поява в громадських місцях у п'яному вигляді*, відповідальність за яке передбачене *ст.178 КнАП*. Об'єктом цього правопорушення є громадський порядок та громадська безпека. Хоча з цього приводу існують й інші думки. Так, М.М. Дорогих до безпосереднього об'єкту даного правопорушення відносить здоров'я людини та суспільне здоров'я [17, с.193]. А.С. Васильєв об'єктом цього правопорушення називає "громадський порядок, людську гідність та громадську мораль" [18, с.570]. На нашу думку, людська гідність та громадська мораль охоплюються поняттям "громадський порядок", і, як слід, не потребують окремого виділення.

Об'єктивна сторона цього правопорушення складається з таких діянь: 1) розпивання спиртних напоїв на вулицях, на стадіонах, у скверах, парках, у всіх видах громадського транспорту та в інших громадських місцях, крім підприємств торгівлі і громадського харчування, в яких продаж спиртних напоїв на розлив дозволений виконавчим органом сільської, селищної, міської ради; 2) по-

ява в громадських місцях у п'яному вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль.

Вважаємо недоцільним приведення у цій статті переліку деяких із видів громадських місць, доцільніше було б обмежитись таким реченням: "Розпивання спиртних напоїв у громадських місцях, крім тих, в яких продаж спиртних напоїв дозволений".

Об'єктивна сторона діяння "розпивання спиртних напоїв у громадських місцях" полягає виключно в активних діях по вживанню спиртних напоїв. Ми погоджуємося з думкою Д.М. Бахраха, що "протиправним є розпивання будь-яких спиртних напоїв горілки, коньяку, вин, самогону чи інших алкогольних напоїв домашнього виготовлення. Що ж стосується розпивання у громадських місцях одеколонів, лосьйонів, політури та інших одурманюючих рідин на спиртовій основі, то такі дії також слід розцінювати як адміністративний проступок" [14, с.41]. Досягнення стану алкогольного сп'яніння є не обов'язковим, тому що достатньо одного факту їх розпивання в місцях, спеціально не встановлених для цих цілей. На нашу думку, сутність поняття "розпивання" охоплює не тільки сам факт вживання спиртного напою, але й дії, що передують йому (розливання спиртного напою по стаканах).

Іншим видом дій, які утворюють об'єктивну сторону цього правопорушення, є поява в громадських місцях у п'яному вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль. При цьому не має значення вид ужитого напою, що містив алкогольну складову (це може бути пиво або інший слабоалкогольний напій), які не віднесені до спиртних напоїв та розпивання яких у громадських місцях не заборонено.

Наприклад, Л.Л. Попов та Л.М. Розін під появою в громадських місцях у п'яному вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль, розуміють: поведінку особи у стані сп'яніння, яка явно порушує загальновизнані норми (непрстойні висловлювання або жести, грубі вигук, нав'язливе чіпляння до громадян тощо); коли порушник має непрстойний зовнішній вигляд, що викликає брідливість та відразу (брудний, мокрий, розстебнутий одяг тощо); через сп'яніння особа повністю чи у значній мірі втратила орієнтування (безцільно стоїть чи безцільно пересувається з місця на місце, у неї порушена координація рухів, звідси – нестійкість, хитка хода); п'яний повністю безпорадний (у непрстойному стані) [19, с.107].

Сам факт перебування конкретної особи у будь-якому громадському місці у п'яному вигляді означає, що порушник принижує свою людську гідність, зневажає громадську мораль. Ми погоджуємося з думкою Д.М. Бахраха, який зазначає, що "діяння п'яного кваліфікуються як адміністративний проступок, якщо він перебуває у громадському місці у непрстойному стані, викликаючи брідливість та почуття огиди в оточуючих" [14, с.22]. Як слід, не можна притягувати до адміністративної відповідальності тільки за сам факт появи у п'яному вигляді у громадському місці, якщо поведінка особи при цьому є пристойною. Отже, якщо у діянні п'яної особи немає хоча б однієї з названих у законі ознак "ображення людської гідності чи громадської моральності", то немає і складу правопорушення.

Законодавець також не лишив поза увагою суспільну небезпечність даних діянь, адже до кваліфікаційних ознак віднесено їх подвійну повторність та послідовне підви-

щення рівня санкцій, від попередження до адміністративного арешту.

Суб'єктивна сторона цього правопорушення характеризується як умислом, так і необережністю.

Суб'єктом складу такого правопорушення, як розпивання спиртних напоїв у громадських місцях та поява у п'яному вигляді у громадських місцях, може бути будь-яка фізична особа, що досягла 16-річного віку. Суспільна шкідливість даного правопорушення полягає, перш за все, у його значній поширеності. Як свідчить статистика, до адміністративної відповідальності по ст.178 КпАП щорічно притягається понад 50 % осіб від загальної кількості адміністративних правопорушників, з яких 20 % - неповнолітні. Однак слід зазначити те, що, у порівнянні з 90-ми роками ХХ ст. у 2000-2006 рр., з одного боку, меншим є "розпивання спиртних напоїв", з другого – значно поширеними стала серед неповнолітніх "поява в громадських місцях у п'яному вигляді". Як в науковій літературі, так і в медичній практиці обґрунтованою є думка про те, що алкоголь, навіть у малих дозах, дуже негативно впливає на психологічний розвиток неповнолітніх та спричиняє в подальшому різного роду розлади психіки, які є причиною вчинення інших правопорушень, у тому числі й злочинів.

Таким чином, класифікація адміністративних правопорушень має як практичне, так і теоретичне значення і є необхідною для: 1) системного представлення структури протиправних діянь, які вчинюються неповнолітніми; 2) з'ясування специфіки окремих груп адміністративних правопорушень, які вчинюються неповнолітніми; 3) розуміння особливостей провадження в справах щодо адміністративних правопорушень неповнолітніх; 4) визначення можливості застосування заходів впливу чи дисциплінарних стягнень за окремі правопорушення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення // ВВР УРСР. –1984. –Додаток до № 51. –Ст.1122.
2. Адміністративна відповідальність (загальні положення та правопорушення у сфері обігу наркотиків): Навчальний посібник /За заг. ред. І.П. Голосніченка. -К.: КІВС, 2003. -112 с.
3. Адміністративна відповідальність в Україні: Навчальний посібник /За заг. ред. А.Т. Комзюка. –Харків: Ун-т внутр. справ, 2000. –99 с.
4. Конституція України // ВВР України. –1996. –№ 30. –Ст.141.
5. Адміністративне право України: Підручник /За ред. Ю.П. Битяка. –Харків: Право, 2000. –520 с.
6. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України: Підручник. -К.: Юрінком Інтер, 2003. -544 с.
7. Тихомиров Ю.А. Теория закона. –М.: Наука, 1982. –257 с.
8. Коваль Л.В. Административно-деликтное отношение. –К.: "Вища школа", 1979. –230 с.
9. Якуба О.М. Административная ответственность. –М.: Юрид. лит., 1972. –152 с.
10. Миколенко А.И. Административный процесс и административная ответственность в Украине. Учебное пособие. -Х.: "Одиссей", 2004. -272 с.
11. Бахрах Д.Н. Административная ответственность

граждан в СССР. – Свердловск: Урал. ун-т, 1989. – 204 с.

12. Дедков Л.Л. Советское административное законодательство на страже общественного порядка. – Минск, 1971. – 105 с.

13. Кучер Г.И. Хулиганству – бой. – М.: Юрид. лит, 1986. – 49 с.

14. Бахрах Д.Н. Административно-правовые меры борьбы с пьянством. – М.: Юрид. лит, 1986. – 170 с.

15. Луняк М.О. Кримінологічна характеристика психології злочинця та профілактика насильницьких злочинів. Навчальний посібник. – Ніжин: Вид-во НДПУ ім. Миколи Гоголя, 2004. – 91 с.

16. Джужа О.М., Моїсєєв Є.М., Василевич Є.Є. Кримінологія. Спеціалізований курс лекцій зі схемами (Зага-

льна та Особлива частини): Навчальний посібник. – К.: Оріяни, 2001. – 236 с.

17. Дорогих Н.М. Административно-правовые меры по преодолению пьянства и алкоголизма. – К.: Вища школа, 1988. – 256 с.

18. Кодекс Украины об административных правонарушениях (научно-практический комментарий) / Под общ. ред. А.С. Васильева. – Х.: ООО «Одиссей», 2000. – 1008 с.

19. Попов Л.Л., Розин Л.М. Общественность в борьбе с пьянством // Правовые меры борьбы с пьянством. – М., 1987. – 328 с.

Надійшла до редколегії 22.10.2006

ЧЕРНЕЦКИЙ А.Л. КЛАССИФИКАЦИЯ АДМИНИСТРАТИВНЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЙ, СОВЕРШАЕМЫХ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИМИ

Проанализирован состав административных правонарушений, наиболее часто совершаемых несовершеннолетними, в частности, сформулировано понятие административного правонарушения, дана классификация и характеристика состава административных правонарушений, а также конкретные предложения относительно внесения изменений и дополнений к действующему законодательству.

***

CHERNETSKY A.L. CLASSIFICATION OF THE ADMINISTRATIVE OFFENCES MADE BY MINORS

The structure of the administrative offences most frequently made by minors, in particular, is analyzed is formulated concept of an administrative offence, classification and the characteristic of structure of administrative offences, and also specific proposals concerning modification and additions to the current legislation is given.

УДК 343.222+347.77(477+73)

О.М. ЮРЧЕНКО*, канд. юрид. наук,
М.С. ВЕРТУЗАЄВ**, докт. техн. наук, проф.

Національна академія Служби безпеки України*

Інститут Служби зовнішньої розвідки України (у складі Національної академії Служби безпеки України)**

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛОЧИНИ В СФЕРІ ПРОМИСЛОВОЇ
ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ ТА США**

Здійснено порівняльний аналіз кримінально-правової відповідальності за злочини в сфері промислової власності за кримінальним законодавством України та США на федеральному рівні, визначені шляхи удосконалення кримінального законодавства.

З проголошенням курсу на утвердження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку України, створення ринкової економіки, з правовим закріпленням різноманітних форм і видів власності, визнанням об'єктів інтелектуальної, в тому числі промислової, власності як товарів, зростає значення питань їх використання і захисту від посягань на ці права [1]. Забезпечення надійних гарантій правової охорони інтелектуальної власності є невід'ємним атрибутом державності кожної цивілізованої країни. Важливою складовою інтелектуальної власності є промислова власність і права на об'єкти промислової власності. Ці об'єкти промислової власності формують і збагачують науково-технічну скарбницю України. Але масштаби використання вітчизняного інтелектуального потенціалу

для забезпечення інноваційного розвитку економіки України не відповідають потребам часу, у сфері промислової власності існують певні проблемні питання організаційно-правового характеру, що потребують наукового дослідження і якнайскорішого вирішення [2].

Останнім часом в Україні значного поширення набули порушення прав на об'єкти промислової власності, найбільш небезпечні з них характеризуються дискредитацією відомих товаровиробників. Предметами фальсифікації та дискредитації стають об'єкти промислової власності, такі як знаки для товарів і послуг, фірмові найменування, винаходи, промислові зразки тощо. Це завдає значної шкоди економіці України, інтересам споживачів. Саме тому *актуальності набувають питання кримінально-правової*